

Musikwebben

Ett alternativ till illegal fildelning?

NIKLAS KNUTSSON



HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© Niklas Knutsson

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Musikwebben – Ett alternativ till illegal fildelning?

Engelsk titel: Musikwebben – An alternative to illegal file sharing?

Författare: Niklas Knutsson

Kollegium: 1

Färdigställt: 2007

Handledare: Torgil Persson

Abstract: The purpose of this thesis is to examine a new music downloading service called Musikwebben, which is now available in many Swedish libraries. It focuses on the differences and similarities between this service and illegal music sharing services. The question is raised, whether the appeal of Musikwebben is high enough for it to be able to “recruit” users from similar, illegal services. To answer this question, a qualitative content analysis is used, to explore various views on what legal downloading services have to offer and how these differ to illegal alternatives. The focus here lies mainly on the technical differences of the music files and how these may affect *fair use* and *personal use*. In addition, the musical content of Musikwebben is compared to the content of a leading illegal file sharing service. Logically, the more variety of music the service has to offer, the more appealing it would be to users. The result of this thesis shows that the music files being offered by Musikwebben are protected by a technology called DRM (Digital Rights Management). This is used to prevent illegal use of the files, mainly copying and sharing, but it also prevents other uses, which falls under both *fair use* and *personal use*. Consequently, illegal file sharing services, which are DRM free, are technologically superior and should therefore be more appealing to users. The results also show that the illegal services have a wider spectrum of music to offer, which of course would also be more user appealing.

Nyckelord: fildelning, DRM, bibliotek, Musikwebben

| | |
|--|----|
| 1. Inledning | 4 |
| 1.1 Definitioner | 4 |
| 1.2 Syfte och problemformulering | 4 |
| 1.2.1 Frågeställningar | 5 |
| 2. Bakgrund | 6 |
| 2.1 Vad är Musikwebben?..... | 6 |
| 2.2 Upphovsrätt | 6 |
| 2.3 Vilka fildelningsalternativ finns? | 7 |
| 2.3.1 Bittorrent | 7 |
| 2.3.2 Peer-to-peer | 8 |
| 2.3.3 Betaltjänster..... | 8 |
| 2.4 Piratbyrå | 8 |
| 2.5 Den pågående debatten..... | 9 |
| 2.6 Digital Rights Management (DRM)..... | 9 |
| 3. Teori och metod..... | 10 |
| 3.1 Fair use | 10 |
| 3.2 Personal use..... | 10 |
| 3.3 Arbetssätt..... | 11 |
| 4. Resultat..... | 12 |
| 4.1 Resultat och analys av texter | 12 |
| 4.2 Resultat och analys av utbud | 15 |
| 4.2.2 Analys..... | 18 |
| 5. Avslutande reflektion | 19 |
| Sammanfattning..... | 21 |
| Litteraturlista..... | 23 |

1. Inledning

Elektronisk överföring av musikfiler är idag en mycket vanlig företeelse. Det finns en mängd olika sätt på vilka denna överföring kan gå till, några mer illegala än andra. Numer finns även en fullkomligt legal tjänst kallad Musikwebben, en tjänst som erbjuds av flera svenska folkbibliotek. Allt man behöver för att ladda ned musik med hjälp av denna tjänst är ett lånekort och en PIN-kod. Har man tillgång till detta har man dessutom tillgång till en mycket stor mängd musik, som kan avnjutas direkt framför datorn, utan att man behöver lämna hemmet.

Liknande tjänster existerar som sagt var redan, dock är dessa oftast antingen av lagen förbjudna att använda eller så kallade betaltjänster. Musikwebben är en mycket intressant tjänst med stor potential. Det är en naturlig utveckling för biblioteken, med tanke på att tekniken finns och utnyttjas av andra, varför man också rimligtvis bör nyttja den inom biblioteksvärlden. Frågan är däremot hur denna teknik egentligen utnyttjas och om Musikwebben kommer att kunna finna sin plats bland alla konkurrenter. En av de största av dessa konkurrenter, som erbjuder nedladdning av musik, är det så kallade Limewire. Denna tjänst har ett mycket stort utbud, ett utbud som för övrigt skapas av användarna själva. Faktum är att det finns en oerhört stor mängd sådana här tjänster att tillgå över Internet, helt gratis. Dessutom finns en rad betaltjänster att tillgå, exempelvis det globalt populära iTunes. Musikwebben är med andra ord inte unik som tjänst, utan har alltså en mängd tuffa konkurrenter.

1.1 Definitioner

Fildelning: Fildelning är ett utbyte av filer via Internet, med hjälp av ett så kallat fildelningsprogram. Det kan handla om vilka filer som helst som finns på en dator, men vanligast är att det rör sig om musik, film, spel och datorprogram. Materialet som dessa filer innehåller är ofta, dock inte alltid, upphovsrättsskyddat. (Palme 2007)

Nätverk: Ett nätverk utgörs av en mängd datorer, som är sammankopplade och kan kommunicera med varandra. Internet är ett exempel på ett sådant nätverk, inom vilket det dessutom finns flera mindre nätverk. (Henriksson 2007)

Server: En server är ett programsystem eller en dator som utför en avgränsad uppgift eller tjänst i ett nätverk. Denna uppgift kan exempelvis vara, och är väldigt ofta, att lagra och hantera filer. Dessa filer kan på så sätt nås av samtliga användare i nätverket. (Nationalencyklopedin 2007)

Rekryteringspotential: I denna uppsats kommer jag ibland att använda mig av begreppet rekryteringspotential, och huruvida en viss tjänst kan tänkas ha en sådan eller inte. Jag talar då om hur stor sannolikheten är att en användare börjar använda denna tjänst i stället för den som användaren i fråga redan använder.

1.2 Syfte och problemformulering

Införandet av Musikwebben innebär som sagt var att biblioteket skaffar sig en rad nya konkurrenter som man möjligen kan tvingas att tampas med. I och med denna konkurrens anser jag det vara intressant att göra en jämförelse mellan Musikwebben och andra fildelningstjänster, främst för att se huruvida man med hjälp av Musikwebben skulle kunna

rekrytera fildelare från dessa andra tjänster. Detta ämnar jag göra bland annat genom att jämföra Musikwebbens utbud med utbudet hos en liknande, dock illegal tjänst. Om man kan hitta samma musik på Musikwebben som på en annan fildelningstjänst, eller om det till och med finns sådant på Musikwebben som inte går att hitta med denna andra tjänst, så borde det ju rimligen kunna finnas en viss rekryteringspotential. Dessutom ska jag undersöka hur väl de olika fildelningstjänsterna, inklusive Musikwebben, uppfyller de krav som man som användare bör kunna ställa på en tjänst av den här typen. Även detta gör jag för att om möjligt kunna bestämma vilken rekryteringspotential som Musikwebben, och för den delen även rena betaltjänster, egentligen har. Hur stor denna potential tycks vara har ju ett direkt samband med hur väl Musikwebben skulle kunna fungera som ett alternativ till den illegala fildelningen.

1.2.1 Frågeställningar

- **Hur stor rekryteringspotential har Musikwebben, det vill säga hur väl kan den fungera som ett alternativ till den illegala fildelningen?**
- Hur väl tillgodoser Musikwebben de önskemål och krav som en användare har eller bör kunna ha på musikfilernas tekniska egenskaper?
- Hur står sig Musikwebbens utbud jämfört med utbudet hos en illegal fildelningstjänst?

2. Bakgrund

Just innan jag skulle påbörja planeringen inför denna uppsats fick jag med posten ett informationsblad från kommunen, Östra Göinge kommun, hemskickat till mig. Denna innehöll information av varierande intresse för mig, men jag fastnade för en av upplysningarna som handlade om en ny bibliotekstjänst kallad Musikwebben. Det påstods att man med denna tjänst kunde, via det lokala biblioteket, ladda ned musik gratis från nätet, något som jag tidigare inte hade hört talas om. Jag blev genast mycket intresserad, då jag redan var relativt insatt i problematiken med nedladdning av upphovsrättsskyddat material, såsom musik, film och programvara. Jag gick således in på Musikwebbens webbsida för att titta närmare på vad det egentligen var för något, och om det, som det verkade, kanske var för bra för att vara riktigt sant. Efter en snabb titt tyckte jag mig kunna uppfatta utbudet som väldigt smalt och ointressant för mig. Efter ett antal sökningar hade jag dock funnit musik som passade även min smak, och jag kunde direkt börja lyssna på den helt gratis och fullkomligt legalt.

I och med detta började jag fundera på huruvida denna tjänst på allvar skulle kunna konkurrera med liknande tjänster, såsom Limewire, The Pirate Bay och diverse andra tjänster som erbjuder illegal musik. För att ta reda på detta tänkte jag att det vore en god idé att grundligt jämföra tjänsterna med varandra, framför allt i fråga om utbud.

2.1 Vad är Musikwebben?

Musikwebben är en nedladdningstjänst som lanserades av BTJ våren 2006. Den finns i nuläget tillgänglig på ca 70 svenska bibliotek och tillhandahåller ca 480.000 låtar i varierande genrer. Dessa låtar kan man ladda ner och på så sätt låna utan kostnad via sitt biblioteks hemsida, endast med hjälp av ett lånekort och en PIN-kod. (BTJ 2007) Information om hur eller varför Musikwebben kom till är knapphändig, men Jonas Hallström, produktspecialist på Bibliotekstjänst, framhäver i en artikel att Musikwebben innebär färre begränsningar än CD-skivor och att man som användare ”slipper hämta hem musik på olagliga fildelningsnätverk” och på så vis även ”riskera att drabbas av virus och spionprogram”. (Appel 2006) Kanske är dessa några av de främsta anledningarna till tillkomsten av Musikwebben.

2.2 Upphovsrätt

Det kan vara viktigt att förstå skillnaden mellan legal och illegal nedladdning av musik, då det är just detta som är den mest grundläggande skillnaden mellan Musikwebben och exempelvis Limewire. Därför ämnar jag nu redogöra för hur den svenska upphovsrättslagstiftningen ser ut. Det är ju främst på grund av denna lag som Musikwebben kan vara intressant, just som ett lagligt alternativ till en olaglig verksamhet.

Själva grundmeningen med upphovsrätten är att stimulera människors skapande och göra det meningsfullt för dem att fortsätta med detta skapande. Detta skall i sin tur bidra till den kulturella och sociala utvecklingen. (Broms 2005, s. 87) Kortfattat är upphovsrätt den exklusiva rätt som en kreatör har att bestämma över användningen av sina verk. (Broms 2005, s. 92) Dessa verk kan vara antingen litterära eller konstnärliga. Ett musikaliskt verk räknas naturligt nog som konstnärligt och skyddas givetvis därför av upphovsrätten. (Broms 2005, s. 93) Dessutom finns det verk som inte riktigt kan kategoriseras, men som ändå skyddas av upphovsrätten. Dessa är dock inte intressanta för denna uppsats, varför jag inte går närmare in på dem.

Upphovsrättslagstiftningen ger upphovsmannen två typer av rättigheter, dels ekonomiska och dels ideella sådana. Den ekonomiska rättigheten innebär att upphovsmannen innehar rätten att framställa kopior av sitt verk, samt att göra det tillgängligt för allmänheten. (Justitiedepartementet 2006, s. 9) Detta innebär alltså att det inte är tillåtet att lägga ut ett upphovsrättsskyddat verk på ett digitalt nätverk, såsom Internet, om man inte har upphovsmannens eller annan rättighetsinnehavares tillstånd.

De ideella rättigheterna innebär att upphovsmannen har rätt att nämnas i samband med utnyttjande av verket, samt rättigheten att motsätta sig att verket ändras eller tillgängliggörs på ett sätt som på något vis är kränkande för upphovsmannen.

Den 1 juli 2005 trädde en rad förändringar av upphovsrättslagen i kraft. Den främsta anledningen till att dessa förändringar genomfördes var just den stora problematiken med olaglig fildelning över Internet. Man har därför haft som avsikt att tydliggöra lagen och markera att det ej är acceptabelt för någon att använda sig av olagligt material. För att tydliggöra detta ändrade man lagen så att den numera uttryckligen säger att det är olagligt att framställa kopior av upphovsrättsskyddat material med olaglig förlaga, för privat bruk, vilket tidigare var tillåtet. (Justitiedepartementet 2006, s. 13) Med andra ord är det numera fullkomligt otillåtet att ladda ned upphovsrättsskyddat material från Internet utan upphovsmannens eller annan rättighetsinnehavares tillstånd.

2.3 Vilka fildelningsoptioner finns?

Som nämnts tidigare finns det ett flertal tjänster för den som vill ladda ned musik till sin dator, både sådana som erbjuder olagligt material och sådana som inte gör det. Till den senare kategorin hör i princip endast betaltjänster, av vilka det i Sverige för tillfället finns ett tjugotal. Jag ämnar nu göra en kort redogörelse för några av de mest populära av de olika fildelningstjänsterna.

2.3.1 Bittorrent

Bittorrent är ett mycket populärt och utbrett fildelningsnätverk. Denna teknik går ut på att man laddar ned en så kallad torrent-fil från en av många webbsidor som tillhandahåller dessa, vilken man sedan öppnar med en så kallad torrent-klient, ett program som laddar ned den låt, film eller annan datafil man vill ha. Ett exempel på en webbsida som tillhandahåller torrent-filer är svenska The Pirate Bay, som enligt sidans ägare är världens största Bittorrent-tracker, vilket man kallar en server av den här typen. Bittorrent anses av många vara det bästa sättet att dela filer på. En unik aspekt med tekniken är att man samtidigt som man laddar ned en fil också bidrar till att ladda upp den, vilket i princip innebär att det inte finns någon gräns för hur många som kan hämta filen samtidigt. Ju fler det är som laddar ned och upp, desto snabbare och stabilare blir delningen av filen. I och med stabiliteten lämpar sig Bittorrent särskilt för väldigt stora filer, som exempelvis filmer, men används också i mycket stor utsträckning för att sprida musik, allra oftast i form av hela album. En annan fördel med tekniken, eller kanske nackdel beroende på hur man ser på det, är att den är mycket användarvänlig. Vem som helst med lite datorvana kan enkelt ladda ned de senaste filmerna, albumen och datorprogrammen utan några som helst problem. (Slyck.com 2007)

2.3.2 Peer-to-peer

Peer-to-peer (P2P), på svenska icke-hierarkiskt nät, är en annan mycket populär teknik som kan användas för fildelning. Bittorrent betraktas egentligen också som peer-to-peer, men skillnaderna mellan denna och övriga fildelningstekniker är så stora att man oftast brukar räkna Bittorrent som en kategori för sig.

Peer-to-peer bygger på att datorer kan kommunicera med varandra utan att man behöver en central värddator, en så kallad server. Tekniken används ofta för system som måste fungera säkert även under extrema omständigheter, som exempelvis katastrofer eller krig. Detta för att det icke-hierarkiska nätet relativt kan konfigureras om, utifall en eller flera datorer i nätverket skulle sluta fungera. En annan fördel med peer-to-peer är att man slipper kostnaden för en server, som ofta brukar vara mycket hög. I stället kan alltså varje enskild dator i nätverket fungera som en liten "mini-server". (Palme 2007)

En nackdel, eller fördel beroende på hur man ser på det, med peer-to-peer är att tekniken gör det svårt att komma åt dem som sprider upphovsrättsskyddat material. Ofta är användaren inte ens medveten om att denne sprider materialet. Vid installation av ett fildelningsprogram väljs ofta en mapp på datorn automatiskt, i vilken alla filer görs tillgängliga för övriga användare på nätverket.

Exempel på populära fildelningsprogram som använder sig av peer-to-peer är Limewire, Soulseek, Bearshare och DC++. Det finns dessutom många fler och nya program utvecklas hela tiden.

2.3.3 Betaltjänster

När det gäller betaltjänster, som erbjuder nedladdning av musik mot betalning, så är iTunes den överlägset största i världen. Sveriges största "musiknätbutik" är däremot Cdon, som i princip bygger på precis samma koncept som iTunes. Till skillnad från peer-to-peertjänsterna så har betaltjänsterna sina filer placerade på centrala servrar. Detta innebär att det alltid går att ladda ned filerna, utan att en annan användare behöver ladda upp den samtidigt. Andra fördelar med betaltjänsterna är att utbudet är mer lättöverskådligt än hos de övriga tjänsterna. Dessutom finns ju givetvis den relativt stora fördelen att det med betaltjänsterna faktiskt är fullkomligt lagligt att ladda ned upphovsrättsskyddad musik. Många skulle nog påstå att detta är den absolut största fördelen. Vissa nackdelar finns dock även med dessa betaltjänster. Exempelvis iTunes erbjuder musik som endast går att spela upp i vissa musikspelare, av vilka Apples egna Ipod är en. Detsamma gäller för övriga betaltjänster, då man är tvungen kopieringsskydda filerna, så att de inte ska kunna användas och reproduceras på vilket sätt som helst. (Cdon.com 2006)

2.4 Piratbyrå

På piratbyråns webbsida kan man läsa att Piratbyrå grundades för att stödja alla de som kopierar information och kultur fritt. Man sticker alltså inte under stol med att man som syfte har att stödja illegala verksamheter såsom kopiering och spridning av upphovsrättsskyddat material. Som en del i detta syfte startade man år 2003 The Pirate Bay, vilken man uppger numera är världens största Bittorrent-tracker. Sedan oktober år 2004 drivs The Pirate Bay

dock, som man uttrycker det, som en separat enhet. Denna tjänst är helt gratis för användaren och hålls vid liv med hjälp av bland annat donationer och reklamintäkter. (Piratbyrå 2006) Då The Pirate Bay är en av de största källorna för piratkopierad musik i Sverige, finner jag denna tjänst vara intressant och relevant för den här uppsatsen.

2.5 Den pågående debatten

Något annat som man bör vara medveten om är att det finns divergerande synpunkter på huruvida illegal fildelning över huvud taget bör vara illegal. Många anser att det bör vara fullkomligt tillåtet med fri spridning av upphovsrättsskyddat material. Bland annat finns förslag om att upphovsmännen i stället för intäkter från konsumenter, skulle få statliga bidrag för sitt arbete. Huruvida skivbolagen har ett egentligt existensberättigande kommer också ofta upp i debatten. Det påstås ibland att det bara är skivbolagen som har något att tjäna på att den illegala fildelningen även fortsättningsvis ska vara illegal. Man menar att de ursprungliga upphovsmännen inte skulle bli lidande och därför skulle inte heller själva produktionen av musik och film, eller vad det nu kan handla om, ta någon skada.

Givetvis finns det dessutom debattörer som påstår raka motsatsen, att i princip allt bör göras för att stoppa den illegala fildelningen, och att produktionen av bland annat musik och film verkligen tar stor skada av bristen på intäkter. Samtidigt finns röster som inte är helt för eller helt emot den fria spridningen av upphovsrättsskyddat material, men som anser att vissa lagändringar kunde vara på sin plats. Dessa röster hörs dock sällan lika tydligt i debatten, som de två tidigare nämnda. Som så ofta är det de extrema synpunkterna som tar mest plats, i stället för de balanserade. Mer om fildelningsdebatten kommer i kapitel 4.

2.6 Digital Rights Management (DRM)

Under insamlingen av materialet för min innehållsanalys upptäckte jag att det verkligen finns mycket skrivet om just problemen med många betaltjänster, jämfört med illegala fildelningstjänster. En stor del av detta handlar om en teknik kallad Digital Rights Management (DRM), vilken de flesta stora betaltjänster, samt även Musikwebben använder sig av. Då detta begrepp kommer att bli en viktig del av den här uppsatsen, kan en kort redogörelse för vad det egentligen innebär vara på sin plats.

DRM är ett samlingsnamn för flera olika tekniker vars syfte är att kontrollera spridningen av digitalt material, som exempelvis musik och filmer. I regel är dessa system skapade utifrån upphovsrättsinnehavarnas synvinkel och tenderar därför ofta att premiera dessa aktörers intressen. (Jackson & Shah 2005, s. 120) Teknikerna kan variera relativt mycket i sin utformning, men en av de grundläggande egenskaperna är att de gör det svårare, dock långt ifrån omöjligt, för användaren att göra kopior av det upphovsrättsskyddade materialet i fråga. Man kan även på andra sätt kontrollera hur och när användaren kan använda materialet. (Kusek 2005, s. 152) Det finns dock ett antal problem med DRM-tekniken, vilka jag ska gå närmare in på i min innehållsanalys.

3. Teori och metod

För att undersöka huruvida Musikwebben kan fungera som ett alternativ till illegal fildelning, ämnar jag, förutom att jämföra utbudet, även undersöka hur väl Musikwebben uppfyller användarnas förväntningar på musikfilernas tekniska egenskaper, som exempelvis ljudkvalitet, kompabilitet och möjlighet att bränna musiken på en cd-skiva. Kriterierna som jag utgår ifrån för att bedöma hur väl Musikwebben uppfyller dessa förväntningar hämtar jag från den illegala fildelningsvärlden, då det ju är de illegala fildelningstjänsterna jag ämnar jämföra med. Undersökningen tänker jag genomföra genom att använda idéer om *fair use* och *personal use* som en bakomliggande teori. Dessa begrepp används oftast vid diskussion om betaltjänster, men bör även kunna appliceras på Musikwebben. Begreppen används även i övriga fall som har att göra med upphovsrätt, och framför allt då i USA. De har uppkommit för att man ska kunna beskriva och förklara all form av användande av upphovsrättskyddat material, även sådant som inte uttryckligen har givits tillåtelse av upphovsrättsinnehavarna. Exakt vilka typer av användningar som *fair use* och *personal use* innefattar är svårt att riktigt definiera. Det är upp till domstolarna att avgöra i varje enskilt fall om den åtalades användning kan betraktas som *fair use* eller *personal use*. (Jackson, Singh, Beekhuyzen & Waycott 2005, s. 8-9) Jag kommer däremot, så gott det går, att definiera vad begreppen innebär och använda mig av dessa definitioner i den här uppsatsen.

Min avsikt är att undersöka hur stor rekryteringspotential som kan finnas mellan illegala tjänster och Musikwebben. Dock kommer jag troligen även att komma in på rekryteringspotentialen mellan de illegala tjänsterna och de rena betaltjänsterna, vilket kan vara intressant som en jämförelse. I princip så är ju Musikwebben relativt lik en betaltjänst, men den skillnaden att det är biblioteken som betalar och inte användarna. I förlängningen är det dock naturligtvis skattebetalarnas pengar man använder, så tjänsten kan kanske inte riktigt betraktas som helt ”gratis” för användarna. Därför borde man rimligen kunna ställa i stort sett samma krav på Musikwebben som på vanliga betaltjänster. Med detta resonemang anser jag att diskussionen om *fair use* och *personal use* även kan appliceras på Musikwebbens användare. Innan jag går närmare in på detta kan det dock vara på sin plats med en närmare genomgång av vad dessa båda begrepp innebär.

3.1 Fair use

Fair use är ett begrepp som egentligen är unikt för USA och den amerikanska lagstiftningen. Dess innebörd är att det finns undantag i upphovsrättslagen som måste kunna betraktas som lovligt användande även om det kan tyckas att det skulle vara olagligt om man följer lagen punkt till pricka. Bland annat innebär *fair use* att man får återge del av verk, utan rättighetsinnehavares tillstånd, vid exempelvis beskrivning, kritik eller parodiering av verket i fråga. Det innebär dessutom att man får framställa enstaka kopior av ett skyddat verk för privat bruk, vilket också är tillåtet enligt den svenska lagstiftningen. (Jackson, Singh, Beekhuyzen & Waycott 2005, s. 8-9)

3.2 Personal use

Personal use är ett begrepp som inte är lika vedertaget som *fair use*, men de båda har mycket med varandra att göra. *Personal use* är det användande som förekommer i verkligheten, lagligt eller olagligt. Det behöver alltså inte hålla sig inom ramarna för *fair use*, men det kan självklart också till stor del göra det. Begreppet kan användas till att innebära det användande som en användare vill, eller kanske snarare begär eller förväntar sig att kunna praktisera. I

korthet kan man säga att *fair use* är det användande som lagen tillåter och *personal use* är det användande som folk verkligen ägnar eller vill ägna sig åt. (Jackson, Singh, Beekhuyzen & Waycott 2005, s. 9)

3.3 Arbetssätt

För att kunna få en helhetsbild av hur man kan applicera begreppen *fair use* och *personal use* på fildelningsproblematiken, ämnar jag göra en så kallad innehållsanalys. Det finns dock två olika typer av innehållsanalys, dels en kvantitativ och dels en kvalitativ. Den kvantitativa går ut på att man räknar förekomsten av vissa ord i ett antal texter, något som jag inte har för avsikt att göra. En sådan typ av analys skulle i och för sig kunna vara intressant, då man skulle kunna undersöka hur olika författare använder olika ord då de talar om exempelvis illegal fildelning. Man skulle på så sätt möjligtvis kunna utläsa något om hur negativt eller positivt laddade texterna är, gentemot den illegala fildelningen. Ord som brottslighet och olaglig kan ju t.ex. användas mer eller mindre flitigt. Däremot är min avsikt att komma åt själva innehållet i texten. Därför ska jag använda mig av en kvalitativ innehållsanalys, vilket innebär att jag ska läsa igenom ett antal texter och ur dessa plocka ut olika avsnitt ur dessa som berör min frågeställning. På så sätt ska jag försöka få en överblick av det innehåll i texterna som har med min första delfrågeställning att göra. Jag letar med andra ord efter sådant som berör de tekniska egenskaperna hos Musikwebbens musikfiler. Då flera av dessa egenskaper även återfinns bland musikfiler från andra legala nedladdningstjänster, såsom betaltjänster, så förväntar jag mig att jag inte ska ha alltför stora problem att hitta relevant material. Det lär ju bli svårt att hitta särskilt mycket som specifikt berör Musikwebben, men betaltjänster förutsätter jag att det finns relativt mycket skrivet om. Det är möjligt att jag kommer att avvika något från vad en klassisk kvalitativ innehållsanalys anses vara, men enligt Bergström och Boréus kan en kvalitativ innehållsanalys inkludera varje analys som syftar till att på ett systematiskt sätt beskriva textinnehåll. (Bergström & Boréus 2000, s. 46) Det är alltså detta vidare begrepp jag syftar på då jag talar om den kvalitativa innehållsanalysen.

För att göra en jämförelse mellan Musikwebben och en illegal fildelningstjänst i fråga om utbud ska jag använda mig av det populära fildelningsprogrammet Limewire. Att jag väljer just detta program beror på att det är ett av de mest populära av sin sort. (Download.com 2006) Därför torde dess utbud vara relativt stort, och dessutom representativt för vad fildelare i allmänhet förväntar sig av ett utbud av musikfiler. Denna förväntan skulle man kunna betrakta som en del i *personal use*, och jag ser därför det som intressant att se hur väl Musikwebben tillgodoser den.

Jämförelsen ska jag genomföra genom att välja ut ett antal olika artister från ett antal olika genrer, detta för att få ett så brett undersökningsmaterial som möjligt. Jag vill nämligen försöka få med de allra flesta typer av musik som en användare skulle kunna tänkas vara intresserad av. Dessa artister ska jag sedan helt enkelt utföra en sökning på med de båda tjänsterna. Detta ska förhoppningsvis ge en relativt god fingervisning om hur väl Musikwebbens utbud står sig i konkurrensen med de illegala tjänsterna. En utförligare beskrivning av mitt tillvägagångssätt följer senare i uppsatsen.

4. Resultat

Min övergripande frågeställning för denna uppsats var följande: ”Hur väl kan Musikwebben fungera som ett alternativ till den illegala fildelningen?” För att ta reda på detta delade jag upp denna fråga i ytterligare två, något snävare, frågeställningar. Den första, ”Hur väl tillgodoser Musikwebben de önskemål och krav som en användare har eller bör kunna ha på en sådan här tjänst?”, har jag sökt svar på genom att använda mig av begreppen *fair use* och *personal use* som teoretiska hjälpmedel i min innehållsanalys.

4.1 Resultat och analys av texter

Mitt undersökta material består främst av artiklar från tidskrifter och vanliga dagstidningar, men även böcker och webbsidor. Jag har letat efter texter som specifikt berör frågan om *fair* och *personal use* hos musikrelaterade nedladdningstjänster, sett ur ett användarperspektiv. Därefter har jag gått igenom de texter jag funnit och ur dessa plockat ut korta avsnitt som direkt har att göra med denna fråga. Jag förväntar mig att jag på detta sätt skall kunna komma fram till huruvida det förekommer några särskilda hinder för användarna vid användning av legala nedladdningstjänster. Jag vet sedan tidigare, innan påbörjandet av denna uppsats, att kopieringsskyddet hos musikfilerna, vilket Musikwebben har gemensamt med övriga liknande tjänster, kan vara ett problem för vissa användare. Exakt vilka dessa problem egentligen är vet jag däremot inte. Jag förväntar mig hitta information om detta i texterna, information som jag hoppas ska kunna appliceras även på Musikwebben.

Det finns en stor mängd material som berör problematiken med just kopieringsskyddet DRM, och dess inverkan på framför allt *fair use*. Jag har sökt i flera olika databaser och i flera fall har jag fått hundratalet träffar angående just detta. Då jag har valt ut mitt material har jag försökt få med så många divergerande synpunkter och infallsvinklar som möjligt, vilket har varit lite svårt. De allra flesta artikelförfattare verkar nämligen vara väldigt överens om vilka problemen med DRM är, och många artiklar är därför relativt snarlika. Hur som helst så har jag verkligen inte haft några problem att hitta material om ämnet, snarare tvärtom.

Resultatet av denna innehållsanalys visar att det framför allt är på en punkt som illegala fildelningstjänster skiljer sig från legala motsvarigheter, rent tekniskt, nämligen DRM. Det är just denna teknik som de flesta artikelförfattare i min undersökning lyfter fram som särskilt intressant när det handlar om legala nedladdningstjänster. Trots att syftet kan tyckas vara gott, att stävja illegal fildelning, så finns det flera negativa sidor med användningen av DRM. Tekniken ger inte användaren alla de funktioner och rättigheter som denne enligt lagen har rätt till. Det är dock viktigt att komma ihåg att DRM-användningen inte för den sakens skull på något sätt är olaglig. Huruvida man vill erbjuda användaren en fullgod tjänst eller inte är ju upp till dem som erbjuder tjänsterna. Dock står det klart att det i första hand är skivbolagen som dikterar villkoren för hur lagliga nedladdningstjänster som CDON, Musikwebben och iTunes ska se ut rent tekniskt. Det finns alltså ingen möjlighet för biblioteken att erbjuda en tjänst som Musikwebben utan att använda sig av någon form av DRM. Detta faktum innebär ju hur som helst att Musikwebben blir mindre attraktiv som tjänst, särskilt i en jämförelse med olagliga fildelningsalternativ.

Drew Clark, verksam för tidskriften *National Journal's Technology Daily*, tar i en artikel upp flera olika synsätt på upphovsrätt och DRM. Bland annat nämns ett sådant, som menar att *fair use* endast gäller citat och parodier, och inte någon form av personliga kopior. Detta synsätt grundas på att *fair use* egentligen är tänkt att bara användas i försvarssyfte, då man blivit

anklagad för brott mot upphovsrätten, och inte är menad som en rätt att kopiera verk för vilket syfte det än må vara. (Clark 2002, s. 8) Det finns, som Clark påpekar, röster som menar att *fair use* endast innefattar citat och parodier, något som de allra flesta användare inte ägnar sig åt när det gäller musik. Detta är dock en annan definition av begreppet än den jag, och även andra artikelförfattare, använder.

En australiensisk studie utförd av Jackson, Singh och Waycott, verksamma på *RMIT University* i Melbourne, handlar om hur folk får tillgång till musik, hur de lyssnar på den, vilka verktyg och tekniker som används, och den sociala aspekten av delning av musik. I sin rapport gör man en jämförelse mellan den digitala musikens *personal use* och lite äldre former av *personal use*, som kopiering av filmer och musik med video- och kassettband. Man konstaterar att det för polisen vore oekonomiskt att försöka stoppa detta, och att det dessutom är ett lagligt beteende i vissa länder, då det kan betraktas som *fair use*. Man nämner också, som ett annat exempel på *personal use* att det vore mycket dyrt att försöka stävja skickande av digitala artiklar o.d. till vänner och kollegor via e-post. (Jackson, Singh, Beekhuyzen & Waycott 2005, s9) Man säger också i rapporten att användare har en mycket bestämd uppfattning om att de har rätten att ha tillgång till musik via Internet och att byta format på och dela med sig av musiken. Man konstaterar även att de flesta användare tycker att lagen som hindrar ett sådant användande är orealistisk och tillhör en annan tidsepok. (Jackson, Singh, Beekhuyzen & Waycott 2005, s15) Om denna iakttagelse stämmer, så är det tveklöst så att DRM inkräktar på deras *personal use*, det vill säga det användande som de själva praktiserar och anser sig ha rätt till.

David Kusek och Gerd Leonhard, båda kända entreprenörer inom musikindustrin, menar bestämt att musik-konsumenterna i ett digitalt samhälle inte accepterar någon form av begränsning då det gäller deras användning av musik. Man menar att det vore otroligt att man skulle finna sig i något sådant, då utvecklingen hela tiden frambringar kraftfullare, billigare och effektivare teknologier som är gjorda för att användare ska få fler fördelar. Varför skulle man då acceptera att fördelarna blir färre? (Kusek 2005, s. 148-149) Precis som artikelförfattarna, anser även jag att man som användare, i takt med den tekniska utvecklingen, bör kunna begära fler fördelar i stället för färre. Inom de flesta områden är ju detta något av en självklarhet.

Barbara L. Fox och Brian A. Lamacchia, som bland annat arbetar som mjukvaru-arkitekter för Microsoft, tar samma ställning som flera andra artikelförfattare och menar att nutida DRM-system har en väldigt snäv syn på de rättigheter som de behöver hantera. De talar om DRM-systemen som en sluten värld, där de enda rättigheterna som existerar är upphovsrättsinnehavarnas. Man menar att dessa system överhuvudtaget inte tillstår att det finns några andra rättigheter än dessa. (Fox & LaMacchia, s. 61) Denna syn tycks delas även av andra artikelförfattare. Deirdre Mulligan, professor på *University of California*, säger exempelvis i en artikel att balansen i copyrightpolicyn håller på att förändras. I och med den nya tekniken, DRM, som påtvingar användaren sådana inskränkningar, så är det i princip endast rättighetsinnehavarens intressen som upprätthålls. Balansen blir med andra ord skev. (Mulligan 2003, s. 33)

Ett av de stora problemen verkar vara att användarna egentligen inte har något annat val än att antingen nöja sig med en undermålig vara, vilket en DRM-skyddad fil kan betraktas som, eller ägna sig åt brottslig verksamhet, genom att illegalt ladda ned en ickeskyddad fil. I en artikel från Expressen visar det sig att Mikael Olander, VD för CDON, som har den största legala betaltjänsten i Sverige, att han är mycket skeptisk till DRM. I stället, säger han, skulle

han vilja sälja musikfiler med ett så kallat "vattenmärke" som anger köparens namn. Dessa skulle alltså i princip vara precis som de filer man kan ladda ned illegalt med exempelvis Limewire, utan några av DRMs begränsningar. Olander menar att ju fler hinder det finns för konsumenterna hos de lagliga nedladdningstjänsterna, desto fler laddar i stället ned musik illegalt. (Granlund 2006) Det är dock skivbolagen som får bestämma hur deras musik ska säljas, så CDON har fortfarande DRM-skyddade musikfiler i sitt sortiment. Detta ser jag som ett tecken på att det verkligen finns en vilja, bland företagen som erbjuder betaltjänst, att göra den erbjudna produkten bättre. Det finns alltså även försäljare av dessa tjänster som erkänner att DRM inte är bra. Detta, om något, tycker jag tyder på att DRM verkligen är en undermålig teknik, som antingen behöver förändras eller slopas.

I en annan artikel slås fast att DRM inte går ihop med varken lagen eller användarnas förväntningar. Både *fair use* och *personal use* har blivit "handikappade". Särskilt anmärkningsvärt, menar artikelförfattarna, är att DRM-systemen ofta innebär ett långtgående förhållande mellan användaren och tillhandahållaren av tjänsten. Användarens personliga data hämtas in flera gånger, bland annat under registrering, inköp och eventuell uppgradering av materialet. (Mulligan, Han & Burstein 2003, s. 87) Även detta vill jag påstå, som även artikelförfattarna här gör, inkräktar på användarnas *fair use*, i och med att det måste kunna betraktas som rimligt att man ska kunna få lyssna på musik utan att ständigt behöva lämna ut personuppgifter. Detta kan ju på ett sätt betraktas som något av ett inkräktande på användarens personliga integritet.

Det så kallade Copyright Office i Library of Congress i USA menar i en undersökning att användningen av DRM är för ett legitimt syfte, och att dess negativa inverkan på *fair use* inte är tillräckligt stor för att man ska kunna säga att DRM är av ondo. Med andra ord så menar man att ändamålet helgar medlen. Bland annat säger man att användarna faktiskt har olika format att välja mellan, då man till exempel ska spela upp DRM-skyddad musik. Avsaknanden av denna möjlighet kritiserar ju hårt av DRM-motståndare. (Billington 2003, s. 22) Det bör dock nämnas att denna undersökning gjordes år 2003, då situationen var något annorlunda, och problemen kanske inte var lika stora som de är idag. Ändå visar ju detta på att det finns starka röster för användningen av DRM, även från andra håll än skivbolagen.

Musikwebbens DRM-skydd innebär flera begränsningar för användaren. Många låtar kan endast spelas upp i ett dygn och resterande låtar i sju dygn. Låtarna kan inte spelas upp i operativsystem som Mac eller Linux, och man måste dessutom ha "Windows Media Player" installerad på sin dator för att det ska fungera. Låtarna går heller inte att spela upp i mer än ett begränsat antal mp3-spelare. Dessutom kan man inte bränna låtarna på en CD-skiva och spela upp dem i en vanlig CD- eller DVD-spelare. James Kim, redaktör för teknologi-sajten *CNET reviews*, skriver i en artikel att DRM till råga på allt kan ha en negativ inverkan på batterilivslängden i en vanlig MP3-spelare, vilka ofta används för att spela upp digitala musikfiler. I ett test av *CNET reviews* visade det sig att DRM-skyddad musik, i en specifik MP3-spelare, förkortar batteriernas livslängd med fyra timmar jämfört med musikfiler utan DRM. (Kim 2006) Även detta kan betraktas som något som inte motsvarar användarnas förväntningar och därför går stick i stäv med deras *personal use*.

I en annan artikel lyfter John S. Erickson, forskare på *Hewlett-Packard Laboratories*, fram bibliotekarier, och menar att dessa är särskilt oroliga över DRM och dess inverkan på framför allt *fair use*. (Erickson 2003, s. 38) Detta kan ses som ganska intressant, då ju biblioteken i Sverige använder sig av denna DRM-teknik. Pamela Samuelson, ytterligare en professor på *University of California*, påpekar dock i en artikel att det må vara självklart, för professionella

programmerare och andra väldigt insatta personer, varför DRM inte borde påtvingas användare. Hon säger att detta dock inte alls är lika självklart för många andra, som exempelvis lagstiftare och bibliotekarier. (Samuelson 2003, s. 45) Denna möjliga bristande kunskap kan kanske vara en förklaring till varför DRM nu används av svenska bibliotek.

Efter vad jag har kunnat utläsa hur de texter jag har gått igenom ter det sig som uppenbart att DRM, som tekniken ser ut idag, hindrar användare från att utöva såväl *fair use* som *personal use*. Hindrandet av *fair use* är det mest anmärkningsvärda, då ju detta är ett användande som är helt inom lagens ramar och egentligen skulle kunna betraktas som något av en rättighet.

4.2 Resultat och analys av utbud

Som utgångspunkt i mitt val av musikaliska grupper och artister har jag använt mig av Yahoos index över musikgenrer. (Yahoo.com 2006) Jag har valt detta för att jag ville ha ett så brett spektrum som möjligt, och det här var det största jag kunde hitta. Ett index med fler svenska artister och grupper hade möjligen varit att föredra, men jag har inte kunnat hitta ett passande sådant någonstans på Internet. De svenska index jag har funnit har nämligen inte innehållit några utländska artister. Jag har sedan valt att slumpmässigt välja ut en genre för varje gång jag gör en sökning. Detta medför att vissa genrer förekommer mer än en gång i undersökningsresultatet. Jag har gjort på detta sätt för att göra urvalet av artist/grupp så slumpmässigt som möjligt. Ett alternativ hade kunnat vara att välja ut exempelvis 75 unika genrer och sedan slumpmässigt välja ut en artist/grupp ur varje. Då flera genrer visade sig innehålla ett väldigt litet antal artister/grupper, i vissa fall endast en, så valde jag dock att inte göra på detta sätt. Då hade det nämligen varit nästan säkert från början att vissa artister/grupper skulle bli valda, vilket hade gjort det hela mindre slumpmässigt.

För att slumpmässigt välja ut en musikgenre har jag givit varje post i Yahoos genreindex ett nummer mellan 1 och 106, vilket är antalet genrer representerade. Därefter har jag använt en ”generator” som genererar ett slumpmässigt nummer inom denna ram. (Haahr 1999) Efter att på så sätt ha valt ut en genre, gör jag sedan på ett liknande sätt då jag ska välja ut en artist/grupp inom denna genre. Skillnaden är att jag här i stället använder mig av slumpmässigt genererade bokstavskombinationer bestående av tre bokstäver för att välja ut en post. (Dave-reed.com 2006) Den post inom den utvalda genren som ligger denna bokstavskombination närmast alfabetiskt är den artist/grupp som jag sedan har gjort en sökning på. Anledningen till att jag här inte har använt mig av nummer, på samma sätt som då jag valde ut en genre, är att det vore alltför tidsödande att tilldela samtliga poster inom alla kategorier ett eget nummer. Sammanlagt har jag gjort sökningar på 75 olika artister och grupper inom ett flertal olika genrer. Jag anser att detta är ett tillräckligt stort material för att kunna dra slutsatser om hur Musikwebbens utbud skiljer sig från Limewires.

Då jag har räknat antalet träffar på Limewire har jag inte kunnat komma fram till ett exakt antal, bara ge ett ungefärligt värde. Då det är antalet unika låtar jag är ute efter, så blir det ofta mycket svårt att avgöra hur många dubletter som förekommer i sökresultaten. Jag kan naturligtvis heller inte ladda ned filerna och höra efter, med tanke på att detta ju vore olagligt. Detta ser jag dock inte som ett problem, då det är eventuella skillnader mellan Limewires och Musikwebbens utbud jag egentligen letar efter, och för att dessa ska framstå har jag inte haft något behov av att räkna ut det exakta antalet träffar. De visar sig tydligt ändå.

De gånger antalet träffar med Limewire är 50 eller fler än motsvarande antal på Musikwebben, har jag valt att inte precisera antalet träffar närmare, utan i stället bara angivit

antalet träffar som exempelvis 50+. Detta har jag gjort för att det vore relativt tidsödande att gå igenom hundratals träffar, när skillnaden mellan Limewire och Musikwebben ändå framstår som tydlig, vid en skillnad på så många träffar.

Här följer det fullständiga resultatet av min undersökning av de båda tjänsternas utbud. Genrebeteckningarna har jag valt att behålla på det engelska språket, då flera av dem är väldigt svåra eller rent av omöjliga att översätta till svenska.

| Genre och artist/grupp | Antal träffar | |
|--|---------------|-------------|
| | Limewire | Musikwebben |
| 20th Century and Contemporary Classical Composers: <i>Tian Jiang</i> | 0 | 0 |
| Ambient: <i>Fortran 5</i> | 10 | 0 |
| Bhangra: <i>Silinder Parder</i> | 2 | 0 |
| Bhangra: <i>XLNC</i> | 50+ | 0 |
| Black Metal: <i>Kampfar</i> | 50+ | 0 |
| Boogie Woogie: <i>Albert Ammons</i> | 50+ | 0 |
| Boogie Woogie: <i>Mike Sanchez</i> | 1 | 0 |
| Boogie Woogie: <i>Terry Butters</i> | 0 | 0 |
| Cajun and Zydeco: <i>Wayne Toups</i> | 50+ | 0 |
| Celtic: <i>Nightnoise</i> | 50+ | 14 |
| Christian Electronic: <i>Rubicon 7</i> | 15 | 0 |
| Christian Rap and Hip-Hop: <i>DJ Lace & Friends</i> | 0 | 0 |
| Christian Rap and Hip-Hop: <i>John Rueben</i> | 50+ | 0 |
| Christian Ska: <i>Oakwoods</i> | 1 | 0 |
| Classical Vocal: <i>Fredrick Redd</i> | 0 | 0 |
| Classical: <i>Bohdan Bubak</i> | 0 | 0 |
| Contemporary Christian: <i>Charles Billingsley</i> | 0 | 0 |
| Country: <i>Jerry Douglas</i> | 50+ | 0 |
| Country: <i>Willie Heath Neal</i> | 0 | 0 |
| Death Metal: <i>Entombed</i> | 50+ | 0 |
| Disco: <i>Village People</i> | 50+ | 0 |
| Doo Wop: <i>The Persuasions</i> | 50+ | 0 |
| Drum and Bass: <i>Luke Vibert</i> | 50+ | 0 |
| Dub: <i>Molam Dub</i> | 0 | 0 |
| Electronic: <i>MJ Cole</i> | 40 | 20 |
| Electronic: <i>Pyraplastic Records</i> | 0 | 0 |
| Flamenco: <i>Flarumba</i> | 0 | 0 |
| Free Jazz: <i>Albert Ayler</i> | 50+ | 10 |
| Free Jazz: <i>Matthew Shipp</i> | 15 | 0 |
| Funk: <i>Professor D. and the Playschool</i> | 0 | 0 |
| Gospel: <i>Paula Hinds</i> | 0 | 0 |
| Gospel: <i>Rita Gumm</i> | 0 | 0 |
| Gothic Industrial: <i>Psychonation</i> | 0 | 0 |
| Gothic: <i>Corpus Delicti</i> | 30 | 0 |
| House: <i>Larry Heard</i> | 10 | 2 |
| House: <i>Twisted Pear</i> | 0 | 0 |
| IDM: <i>Locust</i> | 0 | 0 |
| Industrial Dance: <i>Skinny Puppy</i> | 50+ | 0 |

| | | |
|--|------|-----|
| Industrial Rock: <i>Chainsaws and Children</i> | 0 | 0 |
| Jazz: <i>Yellowjackets</i> | 50+ | 0 |
| Jewish: <i>Alan Eder</i> | 0 | 0 |
| Jewish: <i>Amsterdam Synagogue Choir</i> | 0 | 0 |
| Klezmer: <i>New Orleans Klezmer Allstars</i> | 0 | 0 |
| Latin Rock and Pop | 50+ | 1 |
| Lounge: <i>Jim Paravantes</i> | 0 | 0 |
| Metal: <i>Xentrix</i> | 1 | 0 |
| Minimalism: <i>Philip Glass</i> | 50+ | 0 |
| Musicals: <i>Matt Bogart</i> | 0 | 0 |
| Musique Concrète: <i>John Cage</i> | 30 | 0 |
| New Age: <i>Jorane</i> | 50+ | 0 |
| New Wave and Synthpop | 50+ | 23 |
| New Wave and Synthpop | 120+ | 66 |
| Novelty: <i>Jonathan & Darlene Edwards</i> | 3 | 0 |
| Novelty: <i>Weird Al Yankovic</i> | 50+ | 11 |
| Opera: <i>Dennis Jesse</i> | 0 | 0 |
| Opera: <i>The Irish Tenors</i> | 50+ | 0 |
| Pagan: <i>Wyrld Sisters</i> | 40 | 0 |
| Polka: <i>Walter Ostanek</i> | 50+ | 0 |
| Progressive Rock: <i>Jason Stewart</i> | 20 | 0 |
| Punk and Hardcore: <i>Murphy's Law</i> | 50+ | 0 |
| R&B and Soul: <i>George Nussbaumer</i> | 0 | 0 |
| R&B and Soul: <i>Jeff Gwaltney</i> | 0 | 0 |
| Rap and Hip-Hop | 50+ | 19 |
| Renaissance Composers: <i>Claudio Monteverdi</i> | 70 | 450 |
| Reggae: <i>Richard Ace</i> | 0 | 0 |
| Rock and Pop: <i>Ikara Colt</i> | 40 | 16 |
| Rockabilly: <i>Crown Electric</i> | 0 | 0 |
| Ska: <i>The Porkers</i> | 13 | 0 |
| Southern Gospel: <i>The Templet Family</i> | 0 | 0 |
| Spirituals: <i>Fisk University Jubilee Singers</i> | 3 | 0 |
| Surf Rock: <i>Splashback</i> | 0 | 0 |
| Tango: <i>Carlos Gardel</i> | 100 | 500 |
| Tango: <i>Montango</i> | 0 | 0 |
| Tejano: <i>Jonny Martinez</i> | 0 | 0 |
| Western: <i>Jimmy Wakely</i> | 50+ | 0 |

Av de 75 eftersökta artisterna/grupperna fanns 44 st att tillgå på Limewire och 12 st på Musikwebben. Samtliga av de 12 som fanns på Musikwebben fanns även på Limewire, så sammanlagt var det 31 artister/grupper som inte renderade några träffar överhuvudtaget.

Av de 44 artisterna/grupperna fanns det på Limewire ett större utbud av låtar i 42 av fallen. Med andra ord erbjöd Musikwebben ett större utbud av låtar för endast 2 av de eftersökta artisterna/grupperna.

4.2.2 Analys

Med hjälp av dessa resultat anser jag mig nu kunna besvara min andra delfrågeställning, ”Hur står sig Musikwebbens utbud jämfört med utbudet hos en illegal fildelningstjänst?” Vid jämförelsen med Limewires illegala utbud och Musikwebbens utbud fann jag att Limewires utbud är mycket bredare. Detta är antagligen delvis en naturlig följd av att flera stora skivbolag inte finns representerade på Musikwebben, ett problem som Limewire inte har. Då Limewire har ett illegalt utbud finns ju heller inga avtal med några skivbolag. Det enda positiva, förutom det faktum att det är legalt, med Musikwebbens utbud jämfört med Limewires, är att det är enklare och smidigare att navigera sig fram genom det, samt att nedladdningarna är stabilare. Musikwebbens filer ligger nämligen på en central server och är alltid tillgängliga, medan filerna i Limewires utbud befinner sig på andra användares datorer. Detta kan innebära att en nedladdning när som helst avbryts, om användaren i fråga stänger programmet eller på annat sätt bryter anslutningen. Som sagt är dock Limewires utbud överlägset rent storleksmässigt, vilket tillsammans med de tekniska begränsningarna hos Musikwebbens musikfiler, borde innebära stora svårigheter att få Limewire-användare, och andra som delar filer illegalt, att i stället börja använda Musikwebben. Trots den relativt stora moroten som Musikwebbens legalitet innebär, så är illegal fildelning så mycket bättre på flera punkter att det är svårt att tänka sig Musikwebben som ett gångbart alternativ. Dess rekryteringspotential betraktar jag därför som väldigt liten.

Det bör nämnas att jämförbarheten mellan Musikwebben och Limewire kan ifrågasättas på några punkter. Exempelvis är Musikwebben relativt ung och hade knappt ett år på nacken då denna undersökning utfördes. Detta att jämföra med Limewire, som i sin nuvarande form har funnits sedan 2001. På så vis har ju Limewire haft längre tid på sig att bygga upp ett stort och brett utbud. Dessutom är ekonomin naturligtvis en väldigt avgörande faktor. Detta är något som inte berör Limewires utbud över huvud taget, medan låtarna på Musikwebben ju på något sätt måste betalas för, för att vara lagliga. Limewire är ju också tillgängligt över hela världen, vilket även det kan vara en förklaring till dess väldigt breda utbud. Hur som helst så är det ju ändå konkurrenter som Limewire som Musikwebben får finna sig i att ha. Det tycks dock vara en ojämn kamp, framför allt med tanke på den ekonomiska aspekten.

5. Avslutande reflektion

Illegal fildelning är idag ett relativt invecklat problem och för att kunna komma fram till en lösning, så måste man ta många olika faktorer i beaktande. Jag kan inte påstå mig vara någon form av expert på området, men under arbetet med denna uppsats har det framstått som uppenbart att en av dessa faktorer är avsaknaden av riktigt bra lagliga alternativ. Om detsamma gäller för delning av exempelvis film, spel och programvara kan jag inte säga helt säkert, men när det handlar om musik så finns det ingen laglig tjänst som har alla de fördelar som illegala fildelningstjänster har att erbjuda. En relativt stor bov i detta drama har undet mitt arbetes gång visat sig vara kopieringsskyddet DRM. Anmärkningsvärt är att det verkar råda en relativt stor enighet bland forskare och debattörer att DRM inte är en bra teknik att använda sig av i detta sammanhang. Ändå fortsätter användningen av den, både bland gamla och nya tjänster. En stor del i denna problematik verkar vara skivbolagens ovilja att ändra på sin linje, vilken innebär att det som måste komma i första hand är att försvåra kopiering av den upphovsrättsskyddade musiken. Användarvänlighet och dylikt kommer således i andra hand, om ens det. Detta faktum finner jag en aning besynnerligt. Skivbolagen utgår tydligen ifrån att folk som använder sig av legala nedladdningstjänster, skulle använda musiken på ett illegalt sätt om de bara kunde. Jag skulle snarare vilja påstå att det är tvärtom. Borde man inte egentligen utgå ifrån att de som väljer att använda sig av legala tjänster, är ytterst laglydiga medborgare? De hade ju precis lika gärna kunnat använda en illegal fildelningstjänst, utan att behöva betala ett öre. I stället stöter man bort flera av dessa användare genom att erbjuda dem en undermålig produkt, vilket resultatet blir på grund av kopieringsskyddet. Vad själva meningen med detta skydd är har jag också svårt att förstå, då det inte krävs särskilt avancerad teknisk kunskap för att kringgå skyddet. Vem som helst kan naturligtvis inte göra det, men det krävs egentligen inte mer än en person som kringgår kopieringsskyddet, kopierar musiken och lägger upp den på en illegal fildelningssida, och sedan kan ju vilken användare som helst ladda ned den illegalt. Detta faktum gör att jag har svårt att se den stora nyttan med ett kopieringsskydd som DRM.

Jag tror faktiskt att det skulle vara en god idé att helt enkelt lita på att det trots allt finns en relativt stor mängd laglydigt folk, som gärna skulle betala för musik som håller den kvalitet man bör kunna förvänta sig. Kanske skulle detta även kunna vara något för biblioteken. Att erbjuda en tjänst som Musikwebben utan kostnad för användaren, gör ju att man kanske trots allt måste ha någon form av inbyggt skydd för att kontrollera själva lånetiden. Dock skulle man möjligtvis kunna erbjuda nedladdning av musik mot en mindre kostnad, utan någon begränsad lånetid över huvud taget, precis som en vanlig legal nedladdningstjänst. Folkbibliotek erbjuder ju nuförtiden andra produkter mot betalning, som exempelvis uthyrning av film, så det vore nog inte en omöjlighet. Dock är det ju som sagt främst upp till skivbolagen hur framtiden kommer att se ut. En förändrad lagstiftning skulle naturligtvis också kunna påverka, men man kan nog inte, åtminstone inom den närmaste framtiden, hindra skivbolagen från att utforma sin produkt på ett undermåligt sätt, om de så önskar.

Troligast är nog ändå trots allt att det kommer att ske en förändring relativt snart. I rimlighetens namn borde DRM, åtminstone i den form som har beskrivits i denna uppsats, inte vara lönsamt för skivbolagen i längden. Tekniken utvecklas ju hela tiden och då måste naturligtvis skivbolag och nedladdningstjänster också utvecklas. Risken är nog stor att DRM-tekniken som används av biblioteken i och med Musikwebben, snart kommer att vara riktigt

förlegad, om den inte redan är det. Apple, som är ägare av iTunes, den överlägset största nedladdningstjänsten i världen, har exempelvis nyligen gått ut med att de ämnar göra denna tjänst helt DRM-fri. Bara kungörelsen av dessa planer gör att DRM-tekniken redan nu kan betraktas som något som inte hör framtiden till.

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur väl den nya nedladdningstjänsten Musikwebben kan fungera som ett alternativ till illegala fildelningstjänster. Den övergripande frågeställningen har därför varit:

- Hur väl kan Musikwebben fungera som ett alternativ till den illegala fildelningen?

För att besvara denna fråga har jag förgrenat den i två delfrågeställningar:

- Hur väl tillgodoser Musikwebben de önskemål och krav som en användare har eller bör kunna ha på en sådan här tjänst?
- Hur står sig Musikwebbens utbud jämfört med utbudet hos en illegal fildelningstjänst?

Därefter förklarar jag varför jag har intresserat mig för detta ämne och hur jag kom fram till just dessa frågeställningar. Därpå följer en redovisning av hur den svenska upphovsrättslagen ser ut och vilken betydelse denna har för frågan om fildelning. Det är ju denna lag som framför allt skiljer Musikwebben från illegala varianter av musiknedladdning. Sedan går jag igenom olika typer av fildelningstjänster, för att ge en överblick av vilka alternativ som finns att tillgå då man vill få tag i musik i elektronsikt format. Bit-Torrent, peer-to-peer och betaltjänster presenterar jag var för sig och ger en kort beskrivning av för- och nackdelar med vart och ett av dessa alternativ. Därpå ger jag en kort introduktion av Piratbyrå, som ligger bakom The Pirate Bay, vilken är den största och mest kända fildelningstjänsten i Sverige.

Sedan presenterar jag mitt val av teori, som jag använder för att besvara den första av de båda delfrågeställningarna. Jag har här valt att använda mig av begreppen *fair use* och *personal use*, för att kunna undersöka huruvida Musikwebben och illegala fildelningstjänster kan sägas uppfylla kriterierna som finns för just *fair use* och *personal use*. Därefter presenterar och förklarar jag mitt val av den metod jag har använt mig av vid denna undersökning. Denna metod är en så kallad kvalitativ innehållsanalys, vilken jag har valt för att kunna få en överblick av vad som har skrivits på just detta område. Jag ger därefter en lite mer ingående förklaring av hur mitt arbetssätt har sett ut. Jag förklarar här även kort hur jag ämnar göra för att undersöka och jämföra Musikwebbens utbud med en illegal fildelningstjänsts utbud, för att kunna besvara den andra delfrågeställningen. Följer gör sedan en presentation av begreppet Digital Rights Management (DRM), och en förklaring av vad det innebär. Detta för att det under arbetets gång har visat sig vara ett mycket centralt och betydande begrepp i den här uppsatsen.

I nästa kapitel presenterar jag resultatet av mina undersökningar. Jag går först igenom vad jag har hittat i mitt insamlade material, som berör begreppet *fair use*. Därefter gör jag likadant med det material som berör *personal use*. Jag konstaterar här att det finns betydande nackdelar med Musikwebben, jämfört med illegala fildelningstjänster, främst på grund av sina kopieringskyddade musikfiler. Detta skydd, som utgörs av den så kallade DRM-tekniken, visar sig innebära att man som användare har färre möjligheter att använda musiken som man vill och kan förvänta sig. Det visar sig exempelvis finnas flera helt lagliga användningsområden som helt enkelt inte går att utnyttja på grund av DRM-skyddet. Därefter presenterar jag resultatet av min utbudsundersökning och förklarar även mer ingående hur jag har gått tillväga för att nå fram till detta resultat. Även i denna undersökning visar det sig att

Musikwebben ligger i underläge. Jag konstaterar här att det finns ett mycket större och bredare utbud av musik att tillgå hos illegala fildelningstjänster. Dessa resultat, menar jag sedan, innebär att Musikwebben inte kan ses som ett riktigt bra alternativ till illegal fildelning, vilket alltså besvarar min inledande frågeställning.

Avslutningsvis reflekterar jag över problemen med illegal fildelning och DRM, och diskuterar huruvida det finns alternativa vägar att gå för exempelvis bibliotek och skivbolag för att komma till bukt med dessa problem.

Litteraturförteckning

Arnab, A. & Hutchison, A. 2005. Fairer usage contracts for DRM. In *Proceedings of the 5th ACM Workshop on Digital Rights Management* (Alexandria, VA, USA, November 07 - 07, 2005).

Appel, Martin (2006) *Kom igång med ditt e-bibliotek*. TT (061011)

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2000). *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund : Studentlitteratur

Billington, James H. (2003). *Exemption to Prohibition on Circumvention of Copyright Protection Systems for Access Control Technologies*.

<http://www.copyright.gov/1201/docs/fedreg-notice-final.pdf> [2006-11-28]

Broms, Susanna (2005). *Biblioteken och juridiken*. Lund : Studentlitteratur

BTJ (2007). *BTJ – Medieinformation – Musikwebb*.

http://www.btj.se/produkter_tjanster/medieinformation/musikwebben/index.html [2007-05-03]

Cdon.com (2006). *Snabbguide*.

http://www.cdon.com/main.phtml?nav=10900&nav_genre=11226&navroot=902&display_type=&page=shop [2006-11-13]

Clark, Drew (2002). How copyright became controversial. In *Proceedings of the 12th Annual Conference on Computers, Freedom and Privacy* (San Francisco, California, April s. 16 - 19, 2002).

Dave-reed.com (2006). *Random Letter Sequence Generator*.

<http://www.dave-reed.com/Nifty/randSeq.html> [2007-01-22]

Download.com (2006). *LimeWire 4.12.8*.

http://www.download.com/LimeWire/3000-2166_4-10552048.html?tag=lst-4-3 [2007-01-16]

Erickson, John S. (2003). Fair use, DRM, and trusted computing. *Commun. ACM* 46, 4 (Apr. 2003), s. 34-39.

Fox, Barbara L. & LaMacchia, Brian A. (2003). Encouraging recognition of fair uses in DRM systems. *Commun. ACM* 46, 4 (Apr. 2003), s. 61-63.

Granlund, Fredrik (2006). *Prisras - 2 kr låten för musik på nätet*.

http://dinapengar.se/Avdelningar/Artikel.aspx?ArticleID=2006%5C10%5C03%5C2139&o=s_p3&Refresh=1 [2006-10-02]

Haahr, Mads (1999). *True Random Numbers*.

<http://www.random.org/nform.html> [2007-01-22]

Henriksson, Sten (2007). *Nät*.

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=273894 [2007-02-19]

Jackson, Margaret, Singh, Supriya, Beekhuyzen, Jenine & Waycott, Jenny (2005). DRMs, fair use and users' experience of sharing music. In *Proceedings of the 5th ACM Workshop on Digital Rights Management* (Alexandria, VA, USA, November 07 - 07, 2005).

Jackson, Margaret & Shah, Ashish (2005). The impact of DRMs on *personal use* expectations and fair dealing rights. In *Proceedings of the 2005 Australasian Workshop on Grid Computing and E-Research - Volume 44* (Newcastle, New South Wales, Australia).

Justitiedepartementet (2006) *Upphovsrätt – Information om rättsreglerna*. Graphium Norstedts Tryckeri

Kim, James (2006). *The truth about battery life*.
http://reviews.cnet.com/4520-6450_7-6462771-1.html [2006-10-02]

Kusek, David (2005). *The future of music : manifesto for the digital music revolution*. Boston: Berklee Press

Mulligan, Deirdre K. (2003). Introduction. *Commun. ACM* 46, 4 (Apr. 2003), s. 30-33.

Mulligan, Deirdre K., Han, John & Burstein, Aaron. J. (2003). How DRM-based content delivery systems disrupt expectations of personal use. In *Proceedings of the 3rd ACM Workshop on Digital Rights Management* (Washington, DC, USA, October 27 - 27, 2003).

Nationalencyklopedin (2007). *Server*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=303869 [2007-02-19]

Palme, Jacob (2007). *Fildelning*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=967389 [2007-02-19]

Palme, Jacob (2007). *Icke-hierarkiskt nät*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=967421 [2007-02-19]

Piratbyrån (2006). *Vad är Piratbyrån?*
<http://piratbyran.org/?view=articles&cat=8> [2006-10-05]

Samuelson, Pamela (2003). DRM {and, or, vs.} the law. *Commun. ACM* 46, 4 (Apr. 2003), s. 41-45.

Slyck.com (2007). *Slyck's Guide to BitTorrent*.
<http://slyck.com/bt.php> [2007-03-14]

Yahoo.com (2006). *Music Artists > Complete List*.
http://dir.yahoo.com/Entertainment/Music/Artists/By_Genre/Complete_List/?o=a [2007-01-22]